

אוצרות ומגיד ממעשרות

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

כח הדיבור שניתן לאברהם אבינו

במאמר זה מבאר רבינו את עניינו של כח הדיבור שנמסר לאברהם, שהוא אחד מהשלבים בירידת התורה ממקורה הרם על כל רמים ושבה נברא העולם, אל המצב של התגלות אותיות התורה בעולם.

והתגלות זאת היו לה שני חלקים, החלק הראשון בבחינת 'תורת חסד', שהיא התגלות ראשונה שנתגלתה בעולם מכוח מידתו של אברהם אבינו, שהיה דבוק בשורש השרשים - בחסד הגדול שממנו נברא העולם, והוא כיוון ורצה להמשיך את החסד הזה אל הגילוי באופן המתגלה בבירור עד שבא לידי גילוי בכח הדיבור בשירות ותשבחות, והיינו כח הדיבור כפי שהוא נמשך מבחינת האהבה, הנקרא חמשה חסדים.

והבחינה השנייה, שנמשכה רק על ידי הבורא אין סוף בעצמו, כי לא היתה יכולה להמשיך על ידי אברהם אבינו בעצמו, היא השלב השני בכוח הדיבור, שהיא בחינת התגבורת שבדיבור, שהוא צמצום האור על מנת שיוכל להאיר לברואים בזה העולם ולהתגלות בגילוי גמור ובאור שהוא לפי מידתו של כל אחד ואחד, ולא רק למי שדבוק בעולמות העליונים, וזהו הכוח השני שבדיבור הנקרא חמשה גבורות.

וכח זה ניתן לאברהם בזכות עקידת יצחק, שבה חיבר אברהם אבינו את מידות החסד והגבורה יחדיו, כאשר ברוב אהבתו להקב"ה קיבל על עצמו עול מלכותו יתברך כנגד מידתו לעשות מעשה שיש בו משום דין והתגבורת, - לשחוט את בנו היחיד, שלשם כך נצרך לצמצם את מידת האהבה שבו ולא לפעול לפי נטיית המידה הזאת - שכל מהותה רק להשפיע ולתת, אלא לסלק וליטול את חיותו של יצחק בנו ממנו, על ידי עקידתו ושחיטתו, שעל ידי זה תחזור ותתעלה לשרשה כפי שנצטווה.

ושני כוחות אלו שמתכללים יחדיו בכח הדיבור - נמסרו לנו בקבלת התורה, והיא מתנה שאין גדולה ממנה, שהיא כח יצירת וקיום הבריאה והעלאת הנבראים כולם לשורשם, וכדברי רבינו, שכל הדיבור הוא כח העיקרי בעבודת השם יתברך וקיום העולם.

ומכוח זה על ידי הדביקות באותיות התורה, בדבור הפה בדווקא, נגמר כח המחשבה שיורד מן הדעת אל כל החושים בדיבור, באופן שיש לדיבור כח מיוחד של גילוי החכמה שעל ידו תיקון העולם, באופן שעל ידי הדיבור מתקבלים כל האורות הגדולים והעצומות בלי סוף מראשית המשכה שהיא בחכמה העליונה, עד הדרגה התחתונה ביותר שהיא עולם העשייה.

בַּמִּדְרָשׁ (בראשית רבה נט א) **'וְאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים'** (בראשית כד א), **הָדָא הוּא דְכָתִיב** (משלי טז לא) **'עֵטְרַת תְּפָאֲרֹת וְגו' בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמְצָא' [כו], לְפִי שְׂנֵאמַר בְּאֲבָרְהָם** (בראשית יח יט), **'לִמְעַן אֲשֶׁר יִצְנֶה וְגוֹמַר וְשָׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה' וְגו'. לְכֹן נֵאמַר 'וְאֲבָרְהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים'. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁהִקְב"ה בְּרָכּוֹ שְׂנֵאמַר** (בראשית כז א) **'וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכָל'.** **וְאֶפְשָׁר לומר על פי מה שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנָם לְבָרְכָה** (זוהר לך לך פו:) **'בְּהִבְרָאָם'** (בראשית ב, ד), **אֵל תִּקְרִי בְּהִבְרָאָם אֲלֵא בְּאֲבָרְהָם. וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק אִם נֵאמַר שֶׁבְּזִכּוֹת אֲבָרְהָם נִבְרָא הָעוֹלָם, אִם כֵּן הָאִיךָ הִיָּה קִיּוֹם לְעוֹלָם קִדְּם לְדַת אֲבָרְהָם, וְהִלּוּא הוּא הִיָּה עֲשָׂרִים דְּוֵרוֹת אַחַר בְּרִיאַת הָעוֹלָם.**

וַיִּבְנֶן עַל פִּי מַה שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנָם לְבָרְכָה (בראשית רבה יב א) **עַל פְּסוּק** (בראשית יד כ) **'וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל', וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנָם לְבָרְכָה שְׁהַמַּעֲשֵׂר נִתַּן אֲבָרְהָם לְשֵׁם כְּמוּבָא בְּרִש"י שֵׁם (על פי דברי המדרש), אֲבָל לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל הַפְּתוּב מִשְׁמַע שְׁשֵׁם נִתַּן לְאֲבָרְהָם הַמַּעֲשֵׂר, כְּמוֹ שְׁפָתוּב (שם פסוק יח) 'וּמְלֹכֵי צֶדֶק מְלָךְ שֶׁלֵּם הוֹצִיא לְחֵם וַיִּזְן' וּבְהַמְשָׁךְ הַפְּסוּקִים כְּתוּב (בפסוק כ) וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל', וּמִשְׁמַע שְׁאוֹתוֹ שֶׁהוֹצִיא לְחֵם וַיִּזְן (מלכי צדק) הוּא אֲשֶׁר נִתַּן מַעֲשֵׂר, וְהָרִי אִמְרוּ (שבת סג) אֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִיַּד פְּשׁוּטוֹ.**

אֲבָל צָרִיךְ לְהִבְיֵן לְפִי פִירוּשׁ זֶה מַהוּ עֲנִיֵן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנִּתַּן שֵׁם לְאֲבָרְהָם. כִּי בְּשִׁלְמָא לְפִי דְרִשְׁתָּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹנָם לְבָרְכָה אֲתִי שְׁפִיר פִּירוּשׁ תִּיבּוֹת וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל, שֶׁנִּתַּן לוֹ אֲבָרְהָם מַעֲשֵׂר מְכָל הַשָּׁבִי מִכִּיּוֹן שֶׁשֵׁם הִיָּה כְּהֵן, אֲבָל אִם הוּא כְּפְּשׁוּטוֹ, מִמַּה נִּתַּן שֵׁם הַמַּעֲשֵׂר, וּמַהוּ מְכָל, שְׁתִּיבַת 'מְכָל' אֵין לוֹ פֶּשֶׁר לְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא.

וְאֶפְשָׁר לומר, שְׁזָהוּ פְּרוּשׁ וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכָל, רוּצָה לומר שֶׁנִּתַּן לוֹ שְׁמִלְכֵי צֶדֶק מִשְׁךְ לוֹ בְּקִדּוּשְׁתוֹ הוֹסֵפֶת אוֹת ה', שֶׁהוּא הַמַּעֲשֵׂר מִן 'כָּל', כִּי 'כָּל' גִּימַטְרִיָּא חֲמִשִּׁים, וְה' הִיא מַעֲשֵׂר מִן חֲמִשִּׁים, חֲשׁוֹבֵן הָאוֹת ה' הִיא חֲמִשָּׁה שֶׁהִיא עֲשִׂירִית מִחֲמִשִּׁים, וְהַשְּׁפִיעַ לוֹ מִמֵּדַת כָּל אֵל הַדְּבִיר, כִּי עַל יְדֵי אוֹת ה' הַנִּמְשַׁכֶּת מִמִּידַת הַיִּסּוּד אֵל הַדְּבִיר נִשְׁלַמָּה הָאֲרֶת כֹּחַ הַדְּבִיר לְגַלּוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבַרֵךְ וְנִתֵּן לוֹ חֲמִשָּׁה מוֹצְאוֹת הֶפֶה, כְּלוּמַר שֶׁנִּמְסַר לוֹ הַכֹּחַ לְחַבֵּר אֶת חֲמִשָּׁה שׁוּרְשֵׁי הַדְּבִיר שֶׁבְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהֵם חֲמִשָּׁה כּוֹחוֹת שֶׁמִּבְּיָאִים אֶת הַמַּחֲשָׁבָה לִידֵי גִילּוֹ, שִׁיתְגַּלּוּ בְּדִיבּוּר הֶפֶה, וְעַל יְדֵי זֶה תִּשְׁרַח הָאֲרֶת הַמַּחֲשָׁבָה בְּדִיבּוּר שְׁלִימוֹת כִּפִּי שֶׁהִיא בְּשִׁרְשָׁה.

וְזָהוּ עֵקֶר קִיּוֹם הָעוֹלָם וְעֵקֶר עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבַרֵךְ, שֶׁהוּא עֲבוֹדַת בִּירוּר הַנִּיצוּצִין שֶׁזֶה כֹּל עֲבוֹדַתֵינוּ בְּשִׁיתָא אֶלְפֵי שְׁנִין, לְהַעֲלוֹת הַדְּבִירִים וְהָאוֹתִיּוֹת אֵל הַקְּדוּשָׁה, וְזֶהוּ תִיקוּן הַשְּׁכִינָה, לְהַעֲלוֹת אֶת הָעֲנַפִּים שֶׁהֵם כּוֹחוֹת דִּיבּוּרֵי הֶפֶה, שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ בְּעוֹלָם גַּם לְדַבְרִים בְּטִלִּים, אֵל הַשְּׁרִשִּׁים בְּמַחֲשָׁבָה עֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא יְדִיעַת אֲלֻקוֹת הַמַּתְפַּשְׁטֵת בְּכָל הַפְּרָטִים שֶׁבְּעוֹלָם.

וְזָהוּ שְׁפָתוּב (תהלים קיא ו) 'כֹּחַ מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ, כְּלוּמַר כֹּחַ מַעֲשֵׂיו, כֹּחַ הָעֲשִׂיָּה, דִּהְיִינוּ לְעַשׂוֹת יֵשׁ מֵאֵין וּמֵאֵין יֵשׁ, שֶׁהוּא הַדְּבִיר שֶׁנִּעֲשָׂה בּוֹ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁפָתוּב (תהלים לג ו) 'בְּדַבֵּר ה' שְׁמַיִם וַעֲשׂוֹ', וְחִזְיָנוּ שֶׁכַּח הַבְּרִיאָה שֶׁל ה'שְׁמַיִם' וְשֶׁל שָׂאֵר הַנְּבִרָאִים בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הוּא בְּכּוֹחַ הַדְּבִיר, וְכִמּוֹ שְׂאִמְרוּ (הַקְּדַמַּת זוֹהַר ה. בְּרֵאשִׁית רַבָּה א) בְּאוֹרִיתָא בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, בְּכָבֵב אֲתָנוּ בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְגַם הָעֲלָאֲתָם הוּא עַל יְדֵי הַדְּבִיר הַמְּדוּבָק לְמַחֲשָׁבָה, אוֹתוֹ הַכֹּחַ הַגִּיד לְעַמּוֹ, פְּרוּשׁ הַמְּשִׁיךְ לְעַמּוֹ הַגְּדָה מִלְשׁוֹן הַמַּשְׁכָּה, רוּצָה לומר אוֹת ה' שֶׁמִּנֵּינּוּ חֲמִשָּׁה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַמֵּז עַל ה' מוֹצְאוֹת הֶפֶה, - שֶׁהֵם שׁוּרֵשׁ כָּל כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, וְהִינּוּ, שְׁיִהְיֶה בָּהֶם גַּם כֵּן כֹּחַ לְהַעֲלוֹת הַדְּבִירִים פְּנִזְכָּר.

ובזה מתורצים דברי המדרש שהביא רבינו לעיל (בראשית רבה יב א) שביאר שאברהם נתן לשם את ה'מעשר מכל', היפך הפשט הפשוט ששם נתן לאברהם, ולפי זה יוצדק ששניהם אמת, כי על ידי שקיבל אברהם אבינו את בחינת כוח הדיבור שהוא חמשה מוצאות הפה, העלה הוא להשכינה הנקראת 'שם' את האותיות שהעלה לקדושה, ושניהם כאחת יעלו בפירושו של מקרא.

וְנִחְזָר לְעִנְיָן בְּהִבְרָאָם, שהקשה איך אפשר לומר שהעולם נברא על ידי אברהם (אותיות הבראם) כיון שנברא רק עשרים דורות אחר בריאת העולם, **וְיָדוּעַ פִּי מִדַּת הַחֶסֶד וְהָאֱהָבָה מִתִּיחֶסֶת לְאַבְרָהָם** שבה נתדבק בבוראו להיות דומה לו במידותיו, **כְּמוֹ שְׁפָתוֹב 'חֶסֶד לְאַבְרָהָם' (מִיכָה ז ט), 'זָרַע אַבְרָהָם אֱהָבִי' (ישעיה מא ח). וְהִנֵּה נֶאֱמַר אַבְרָהָם אַבְרָהָם, כְּפַל שְׂמוֹ, כִּי בְּאֵמַת יֵשׁ שְׁנֵי גֻּוֹנֵי שְׁנֵי בַחֲיִנּוֹת אַבְרָהָם. הָאֲחַת הוּא אַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן אֲשֶׁר הָיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּלָלוֹת גּוֹפּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֲשֶׁר בְּגּוֹפוֹ, וְהַשְּׁנִי הוּא אַבְרָהָם הָאֱמַתִּי בְּעוֹלָם הָעָלְיוֹן** שהוא אור אלקות שכלול במחשבתו יתברך אשר ממנו נמשך אברהם התחתון, וממילא היה הווה ויהיה. **כִּי יֵשׁ מִדָּה אַחַת לְמַעְלָה הַנִּקְרָא אַבְרָהָם, רוּצָה לּוֹמַר צִרוּף אוֹתוֹתִית אַבְרָהָם הַמָּה שֶׁרֵשׁ לְמִדַּת הַחֶסֶד וְהָאֱהָבָה**, שהם כלי לאור אלקותו יתברך שנצטמצם באותיות אלו, היא מידת החסד שבא נברא העולם כמו שכתוב עולם חסד יבנה, והאהבה שנמשכת ממנה, וכל זה שוכן באותיות אלו.

וּמִפְּנֵי שֶׁאַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן הָיָה מִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת בִּאֱהָבָה בכל מחשבותיו ופעולותיו **כֹּל יָמָיו, וְהִיתָה מִדָּתוֹ חֶסֶד וְאֱהָבָה, הַמְּשִׁיף עַל עֲצָמוֹ אֶת קְדוּשָׁתוֹ** של אותו עולם הנקרא **אַבְרָהָם הָעָלְיוֹן. וְאֶפְשֶׁר שֶׁזָּהוּ שֶׁרְמָזוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרָם לְבִרְכָה (תַּחֲנוּמָא שְׁמוֹת יח) מִי שֶׁנִּכְפַּל שְׂמוֹ בִּידוּעַ שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, רְמָזוֹ אֶל הַנִּזְכָּר שֶׁהוּא שֶׁ"ם הָעָלְיוֹן וְהַתַּחְתּוֹן**, שאותיות שמו קיימים למעלה בבחינת אותה מידה שאחז בה בעולם הזה, וזכה לגלות את שורש נשמתו שכבר היתה קיימת קודם לכן בעולם הבא. **וְאֶפְלוּ בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ, אִם אָדָם מִדָּתוֹ חֶסֶד וְאֱהָבָה וּמִתְגַּבֵּר תָּמִיד לְהַתְּדַבֵּק בְּהַמְּדָה הַזֹּאת, נִקְרָא נִתְכַנֵּה שְׂמוֹ אַבְרָהָם עַל שֶׁם אַבְרָהָם הָעָלְיוֹן, וְכֵן פִּיּוּצָא בְּזָה בְּשֵׁאר שֶׁשֶׁת הַרוּעִים שֶׁמִּכּוּוֹנִים (יחזיו**

עם אברהם) כנגד שבעת המידות העליונות. **נִמְצָא לְפִי זֶה לֹא קֶשֶׁה מִיָּדֵי מֶה שֶׁאֲמָרוּ עַל בְּרִיאַת הָעוֹלָם - אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ 'בְּהִבְרָאִים' - 'בְּאַבְרָהָם', רוּצָה לּוֹמַר בְּאַבְרָהָם הָעָלְיוֹן**, באותיות אלו שהם שורש מידת החסד, **שֶׁבְּזוֹ הַמְּדָה נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פט ג) 'עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה' שֶׁהָיָה הַבְּרִיאָה נִתְעוֹרֶרֶה מִכַּח שְׁדַרְךְ הַטּוֹב לְהַטִּיב וְלְהַשְׁפִּיעַ (עַץ חַיִּים שֶׁעַר א' פֶּרֶק א'), וְלִכְּךָ נֶאֱמַר בְּהִבְרָאִים אוֹתוֹתִית אַבְרָהָם, כִּי מִדּוֹת הָעָלְיוֹנִים אֵינָם זְמַנִּים, כִּי מִיְדוֹתֵינוּ יִתְבַרֵךְ הֵם אֲלֻקוֹת - הִיָּה הוּוֹה וְהִיָּה, וְבִאֲוַתוֹ מִדָּה, אַבְרָהָם מִיְדַת חֶסֶד שֶׁהִיא הַרְצוֹן לְהַשְׁפִּיעַ לְכָל - בְּרָא הַשָּׁם יִתְבַרֵךְ שְׁמֵים וְאָרֶץ.**

וְאֶפְשֶׁר לּוֹמַר שֶׁזָּהוּ פְּרוּשׁ הַפְּסוּק (בראשית כד א) 'וְאַבְרָהָם זָקֵן, כְּלוֹמַר אוֹתוֹ מִדָּה הַנִּקְרָא אַבְרָהָם הָעָלְיוֹן שֶׁהוּא זָקֵן, שֶׁנִּקְרָאת כֵךְ מִפְּנֵי שֶׁהַמְּדָה הַהִיא הִיא מְאֹז קְדָמָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת,

וְאֵינָה זְמַנִּית אינה תלויה במעשי בני אדם שמעוררים אותה במעשיהם הטובים, וממילא השפע הנמשך על ידי המידה הזאת שהיא למעלה מהזמן אינו מוגבל.

וְעוֹד טַעַם שְׁמִידָה זֹאת נִקְרָאת זָקֵן, מִשּׁוּם שְׁמִידַת הַחֶסֶד שֶׁרֵשׁוֹ הוּא בְּעֵתִיק שְׁכּוֹלו רַחֲמִים גְּמוּרִים וְהוּא שׁוֹרֵשׁ הַחֲסִדִּים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (דניאל ז ט) וְעֵתִיק יוֹמִין וְגו' יִתִּיב, לְבוֹשִׂיָה [=הַנְּהַגְתּוֹן] כְּתָלֵג חוּר כְּשֶׁלֶג לִבָּן, וְשֶׁעַר רֵאשִׁיָה כְּעֵמֶר נִקָּא, וְשֶׁעַר רֵאשׁו כְּלוֹמַר בַּחֲיִנַת ה'שַׁעַר' שֶׁהִיא מוֹרָה עַל צִינּוֹרוֹת דְּקִים שְׁמַהֵם יוֹרֵד הַשְּׁפַע הָעָלְיוֹן, לְמַעְלָה הוּא כְּעֵמֶר נִקָּא' כַּצְמֵר צַח לִבָּן לּוֹמַר שְׁכּוֹלו רַחֲמִים גְּמוּרִים, לִכְךָ נִקְרָא זָקֵן כְּכִינוּיֹו שֶׁל עֵתִיק יוֹמִין "סְבָא דְּסַבִּי" עַל שֶׁם שֶׁהַעוֹלָמוֹת שֶׁלּוֹ מִכּוֹנוֹת "שַׁעֲרוֹת" הֵם בַּחֲיִנַת "לְבָנוֹת" - חֶסֶד גְּמוּר.

ועתה חוזר לבאר הפסוק **אוֹתוֹ הַחֶסֶד הַנִּקְרָא אַבְרָהָם הָעָלְיוֹן שֶׁהוּא זָקֵן, בָּא בִּימֵים, פְּרוּשׁ בֶּאֱ וְנִמְשָׁךְ לְהַתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן** לבוש הוא ההופעה של המידה, והוא הביא את הנהגה זאת שהיתה עד עכשיו נעלמת בעולמות העליונים, שתתגלה בפועל בעולם הזה, **שֶׁהוּא נִקְרָא 'יָמִים' עַל שֶׁם שֶׁהוּא זְמַנִּי, שְׁבִתְחִילָה שִׁרְתָה עָלָיו רַק אוֹרָה שֶׁל מִיְדַת חֶסֶד הַזְּמַנִּית, וּמַחֲמַת גְּדֵל הַחֲסִדִּים שֶׁעֲשֶׂה אַבְרָהָם הַתַּחְתּוֹן** שהיו למעלה מגדרי וסדרי העולם, שנסר נפשו לעשות חסד בבחינת מידת 'ורב חסד' שמוחזר אחר החסד עוד לפני שבא לפניו העני והנצרך לקבלו, **זָכָה לְהַמְּשִׁיף הַמְּדָה הָעָלְיוֹנָה אֵלָיו** כיון שהתנהג בפועל באופן הנהגתה של מידה זאת, **וְהִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹכּוֹ** שנעשו פעולותיו ומעשיו נצחיים וכוחם קיים לעד ולנצח נצחים.

וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ במדרש הנ"ל, **הַדָּא הוּא דְּכָתִיב (משלי טו לא) 'עֲטַרְתַּ תְּפָאֲרַת שִׁיבָה בְּדָרְךָ צְדָקָה תִּמְצָא'. כִּי יָדוּעַ שֶׁעֶקֶר הַחֶסֶד הוּא הַצְּדָקָה** לרומם את כבוד השכינה הנקראת צדקה, **וְזֶהוּ חֶסֶד הָאֱמַתִּי** להשפיע לשכינה ולכלל העולמות, **רוּצָה לּוֹמַר ח"ס ד' שַׁחַס עַל הַדְּלִ"ת** כלומר על השכינה (תיקו"ת ת' כ'א נח), **וְזֶהוּ 'בְּדָרְךָ צְדָקָה תִּמְצָא', כִּי מִזָּה שְׁרִיחַם עַל הַשְּׁכִינָה לְגָלוֹת מַלְכוּתוֹ יִתְבַרֵךְ בְּעוֹלָם, זָכָה לְהַמְּצִיא וְלְהַמְּשִׁיף הַמְּדָה הָעָלְיוֹנָה אַבְרָהָם הַזָּקֵן שֶׁיּוֹבֵא בִּימֵים** שיבוא לתוך אברהם התחתון שהוא בתוך הזמן, **וְהִיָּה עֲטָרָה אֵלָיו כְּנֹזֵקֵר. וְכִלְשׁוֹן הַפְּסוּק "עֲטַרְתַּ תְּפָאֲרַת שִׁיבָה"** היינו שזכה למדרגת שיבה שיהיה "עטרה" ו"תפארת" אליו. כי ההתפארות היא כינוי אל הדרגה התחתונה שהיא מתקשטת בשורש המשפיע אליה והשורש מעטר אותה ומאיר עליה, בבחינת תכשיט.

וְמֶה שֶׁאֲמָרוּ וְלֹא עוֹד אֵלָא שִׁבְרָכוּ ה', שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד א) 'וְהוּא בִּרְךָ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, יוֹבֵן עַל פִּי מֶה שֶׁאֲמָרוּ רְבוּתֵינוּ

זְכוּרָם לְבִרְכָה (בבא בתרא ז"ז:)' וְהוּא בִּרְךָ וְגו' בְּכָל, שֶׁהִיָּה לוֹ בַּת וּבְכָל שְׁמָה. וְהִנֵּה יֵשׁ לְדָקְדָק מֶה מוֹדִיעֵנוּ הַפְּסוּק בְּזָה שֶׁשְׂמָה בְּכָל, וְמֶהו עִנְיָן הַבְּרִכָּה שִׁבְרָכוּ בְּזָה.

וְאֶפְשֶׁר לּוֹמַר כִּי הִנֵּה בְּאַרְנוּ לְעֵיל 'וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מְכַל', שֶׁהוּא הוּוֹ הַנְּתוֹסֵף בְּשְׂמוֹ, שֶׁהוּא כֶּחֶ הַדְּבִיבֵר אֲשֶׁר הוּא מַעֲשֵׂר מְכַל, שֶׁהַאוֹת ה' הִיא מַעֲשֵׂר מִמִּין כ"ל, וְכִמו שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל. וְהִנֵּה יָדוּעַ כִּי בְּמִדַּת כ"ל בְּשֶׁם יו"ד ה"י וּא"ו ה"ה שֶׁהוּא הַשָּׁם הַמְּקֻשָּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּבַחֲיִנַת יְסוּד, וְהוּא הַמְּשַׁפֵּיעַ לְהַשְׁכִּינָה, יֵשׁ שְׁנֵי הַהִי"ן הֵינּוּ בְּאוֹת ה' אַחֲרוֹנָה שְׁבָשֶׁם זֶה הַמְּרָמַז עַל הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה שְׁבָה שֶׁמְשַׁפֵּיעָה לְשִׁכְיָנָה, שֶׁהֵם כְּלָלוֹת חֶסֶד וְגִבּוּרָה שֶׁהֵם שׁוֹרֵשׁ כָּל הַשְּׁפָעוֹת הַיּוֹרְדוֹת לְעוֹלָם עַל יְדֵי שְׁבַעַת הַמִּידוֹת, וְהַנִּקְרָאִים "חֲסִדִּים" ו"גְּבוּרוֹת".

וְאֶפְשֶׁר לּוֹמַר שֶׁהוּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁנָּתַן לוֹ שֶׁם שְׁעָלָה נֶאֱמַר "מַעֲשֵׂר מְכַל" הִיָּה חֲמִשָּׁה חֲסִדִּים שֶׁנָּתַן לוֹ כְּמִדָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁהִיָּה אִישׁ חֶסֶד, וְמֶה גַם שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ אַבְרָהָם אֲבִינוּ הַמְּשִׁיף הַמְּדָה הַהִיא שֶׁנִּמְשַׁכְת כְּמוֹ שְׁפָתוֹב 'וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בִּימֵים' כלומר שהמשיך את בחינת אברהם שלמעלה שהיא שורש מידת החסד כמו שנתבאר לעיל.

וְכָאֵן בְּפִסּוּק "וְהוּ בִּרְךָ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, בְּרִכּוֹ הַשָּׁם יִתְבַרֵךְ בְּעֲצָמוֹ שהוא מושלל מכל הגבלה, שאע"פ שאברהם אבינו היה איש חסד, **וְהוֹסִיף לוֹ ה' שְׁנֵיָה** שהיא החמשה גבורות שבכוחם נשלם כח הדיבור לגמרי ונתגלה לחוץ, **כְּנֹדָעַ כִּי בְּעַקְדַת יִצְחָק** על ידי שכבש את רחמי ונתעטף במידת הגבורה לשחות את יצחק מתוך אהבתו להקב"ה **נִתְיַחַדוּ הַחֲסִדִּים עִם הַגְּבוּרוֹת**, וזהו "עקידת יצחק", שהגבורות הנקראים יצחק נתקשרו (כמו "עקודים") עם אברהם שהוא בחינת החסד.

וְזֶהוּ מְרָמַז בְּשֶׁם 'בְּכ"ל' כְּמוֹ ב' כָּל - 'שְׁנֵי כָּל', כְּלוֹמַר שְׁנֵי בַחֲיִנוֹת מִמִּידַת "כָּל" הַמוֹזְכֵּר לְעֵיל שֶׁהֵם ה' חֲסִדִּים וְה' גְּבוּרוֹת, רוּצָה לּוֹמַר שְׁנֵי הַהִי"ן שֶׁהֵם שְׁנֵי מַעֲשְׂרוֹת מִן כָּל, [וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵם שְׁנֵי מַעֲשְׂרוֹת נְחֻשֵׁב לָהֶן] שְׁתֵּי הַבַּחֲיִנוֹת ה' מְכּוּנוֹת ה' אַחַת שֶׁהִיא ה' שְׁנוֹסְפָה ב'אַבְרָהָם', וְזֹאת מְכִיּוֹן שֶׁהֵם בַּחֲיִנַת חוּמֵשׁ, שְׁהֵרֵי שְׁנֵי מַעֲשְׂרוֹת הֵן חֲמֵשׁ מִן כָּל דֵּהֵינּוּ חֲמִישִׁים], וְחֲמֵשׁ הוּא ה' א, והטעם שנקראו שני ההי"ן אלו בתיבה אחת 'בכל' והם בבחינת ה' אחת כאילו הם מציאות אחת ממש, הוא לרמז שְׁנִכְלָלוּ וְנִתְעַרְבוּ יַחַד הַחֲמִשָּׁה חֲסִדִּים וְהַחֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת וְנִמְתַּקְּוּ וְלִכְּן מְכּוּנִים שְׁנֵיהֶם אוֹת ה' אַחַת, וְזֶהוּ הַבְּרִכָּה, הַהִמְתַּקָּה. וְזֶהוּ שֶׁאֲמָרוּ בַּת הִיָּה לוֹ, שֶׁהוּא הַחֲמִשָּׁה גְּבוּרוֹת כְּנֹזֵקֵר שֶׁגְּבוּרוֹת הֵם בַּחֲיִנַת נוֹקְבָא, וְכְּכָל שְׁמָ"ה, רוּצָה לּוֹמַר שֶׁ"ם ה'" שֶׁ"ם הִיא כִּינוּי אֵל הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בַּחֲיִנַת אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה שְׁבָשֶׁם וּבִנְיָינָה עַל יְדֵי הַגְּבוּרוֹת, וְהִיא הַנִּקְרָא בַּת (זוהר כי תצא רעז). כִּידוּעַ.

